

ГЛОСАРІЙ ТЕРМІНІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Автор – фізична особа, яка своєю працею або у співпраці з іншим автором (іншими авторами) створила академічний твір (частину твору) чи навчальну роботу (частину навчальної роботи).

Академічна відповідальність є особливим заходом забезпечення академічної доброчесності, що полягає у застосуванні до особи, яка вчинила порушення академічної доброчесності, санкції (санкцій), визначеної (визначених) законами та/або внутрішніми актами закладу освіти, наукової установи.

Академічна доброчесність - сукупність етичних принципів та визначених законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Академічна свобода - самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів та реалізується з урахуванням обмежень, встановлених законом.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Академічний твір – результат оригінального інтелектуального творіння автора (авторів) у сфері освіти чи науки, виражений у формі дисертації, кваліфікаційної роботи, курсової роботи, наукової монографії, наукової статті, іншого наукового видання, звіту у сфері наукової і науково-технічної діяльності, підручника, навчального посібника або в іншій формі, визначеній законодавством та/або внутрішніми актами закладів освіти, наукових установ; 4) вступник – особа, яка вступає до закладу освіти (наукової установи) для здобуття певного ступеня освіти (наукового ступеня).

Взаємна повага всіх учасників процесу отримання та надання освітніх послуг, наукової діяльності, реалізації державної політики у сфері якості освіти демонструється до ідей, гідності інших, їхнього фізичного та психічного здоров'я, заохочення колегіальності та співпраці. Довіра проявляється у впевненості в чесності та чесності один одного, позбавленні страху, що результати діяльності можуть бути незаконно запозиченими, кар'єру spaплюжено, а репутацію підірвано безпідставними обвинуваченнями у порушенні академічної доброчесності або притягненням до відповідальності за відсутності доведених фактів порушень відповідно до встановлених процедур.

Види академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені в ОДУВС до такої академічної відповідальності: зниження результатів оцінювання наукової роботи, екзамену, заліку тощо; повторне проходження оцінювання (наукових робіт, екзаменів, заліків тощо); призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, додаткові наукові роботи, тести тощо); проведення додаткової перевірки всіх робіт авторства порушника; повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання; позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання стипендій, грантів тощо; повідомлення суб'єкта, який здійснює фінансування навчання (проведення наукового дослідження), установи, що видала грант на навчання (дослідження), потенційних роботодавців, батьків здобувача вищої освіти про вчинене порушення; обмеження участі порушника в наукових дослідженнях, виключення з окремих наукових проєктів; оголошення догани із занесенням до особової справи порушника; відрахування із закладу освіти.

Види академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин працівники ОДУВС можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: попередження; позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання фінансування для проведення наукових досліджень та реалізації освітніх проєктів, стипендій, грантів тощо; позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади; позбавлення почесних звань, нагород, стипендій тощо, присуджених університетом; відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного звання, кваліфікаційної категорії; відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєного вченого звання; позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання; звільнення.

Вища освіта - сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у закладі вищої освіти (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти.

Державна політика у сфері вищої освіти ґрунтується на принципах: сприяння сталому розвитку суспільства шляхом підготовки конкурентоспроможного людського капіталу та створення умов для освіти протягом життя; сприяння утвердженню української національної та громадянської ідентичності, вихованню патріотизму, формуванню оборонної свідомості; доступності вищої освіти; незалежності здобуття вищої освіти від політичних партій, громадських і релігійних організацій (крім закладів вищої духовної освіти); міжнародної інтеграції та інтеграції системи вищої освіти України у Європейській простір вищої освіти, за умови збереження і розвитку досягнень та прогресивних традицій національної вищої школи; наступності процесу здобуття вищої освіти; державної підтримки підготовки фахівців з вищою освітою для пріоритетних галузей економічної діяльності, напрямів фундаментальних і прикладних наукових досліджень, науково-педагогічної, мистецької та педагогічної діяльності; державної підтримки освітньої, наукової, науково-технічної, мистецької та інноваційної діяльності університетів, академій, інститутів, коледжів, зокрема шляхом надання пільг із сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів закладам вищої освіти, що провадять таку діяльність; сприяння здійсненню державно-приватного партнерства у сфері вищої освіти; відкритості формування структури і обсягу освітньої та професійної підготовки фахівців з вищою освітою.

Заклад вищої освіти із специфічними умовами навчання - заклад вищої освіти державної форми власності, який здійснює на певних рівнях вищої освіти підготовку курсантів (слухачів, студентів), ад'юнктів для подальшої служби на посадах

середнього та вищого складу Національної поліції України, начальницького складу з метою задоволення потреб Міністерства внутрішніх справ України, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань.

Здобувачі вищої освіти - особи, які навчаються у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

Ім'я автора - сукупність слів чи знаків, що ідентифікують автора: прізвище та ім'я автора; прізвище, ім'я та по батькові автора; ініціали автора; псевдонім автора; прийнятий автором знак (сукупність знаків) тощо.

Індивідуальна освітня траєкторія здобувача вищої освіти - персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача вищої освіти, що ґрунтується на виборі здобувачем вищої освіти освітніх програм, суб'єктів освітньої діяльності, що їх реалізують, форм і строку здобуття освіти, освітніх компонентів. У вищій освіті індивідуальна освітня траєкторія включає, зокрема, послідовність здобуття освітніх кваліфікацій, академічну мобільність, визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та інформальної освіти тощо. Індивідуальна освітня траєкторія формується здобувачем вищої освіти з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду.

Компетентність - здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей.

Навчальна робота – результат виконання здобувачем освіти навчального завдання (навчальних завдань), відображений у текстовій, візуальній, аудіовізуальній, пластичній, цифровій чи іншій формі; б) оприлюднення - будь-яка дія автора академічного твору, що робить академічний твір доступним для інших осіб.

Необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Неправомірна вигода – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі.

Об'єктами авторського права є твори у сфері літератури, мистецтва, науки, зокрема: 1) літературні твори белетристичного, публіцистичного, наукового, технічного або іншого характеру (книги, брошури, статті тощо) у письмовій, електронній (цифровій) чи іншій формі; 2) виступи, лекції, промови, проповіді та інші усні твори; 3) музичні твори з текстом і без тексту; 4) драматичні, музично-драматичні твори, пантоміми, музично-світлові шоу, циркові вистави, хореографічні та інші твори, створені для сценічного показу, та їх постановки; 5) театральні постановки, сценічні переробки творів, зазначених у пункті 1 цієї частини, і обробки нематеріальної культурної спадщини, придатні для сценічного показу; 6) аудіовізуальні твори; 7) тексти перекладів для озвучення (у тому числі дублювання), субтитрування аудіовізуальних творів іншими мовами; 8) твори образотворчого мистецтва; 9) фотографічні твори; 10) твори ужиткового мистецтва, у тому числі твори декоративного ткацтва, кераміки, різьблення, ливарства, з художнього скла, художня ковка, ювелірні вироби тощо; 11) твори архітектури, містобудування, садово-паркового мистецтва та ландшафтних утворень; 12) твори художнього

дизайну; 13) похідні твори; 14) збірки творів, збірки обробок нематеріальної культурної спадщини, енциклопедії та антології, збірки звичайних даних, інші складені твори, за умови що вони є результатом творчої діяльності за доббором або упорядкуванням змісту; 15) ілюстрації, карти, плани, креслення, ескізи, пластичні твори, що стосуються географії, геології, топографії, техніки, будівництва та інших сфер діяльності; 16) комп'ютерні програми; 17) бази даних (компіляції даних), якщо вони за доббором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності; 18) інші твори.

Об'єкти, що не охороняються авторським правом: 1) повідомлення про новини або інші факти, що мають характер звичайної прес-інформації; 2) вираження народної творчості (фольклор); 3) акти органів державної влади, органів місцевого самоврядування, офіційні документи політичного, законодавчого, адміністративного і судового характеру (закони, укази, постанови, рішення, державні стандарти тощо), а також їх проекти та офіційні переклади; 4) державні символи, державні нагороди; державні знаки, емблеми, символи і знаки органів державної влади, Збройних Сил України та інших військових формувань України, затверджені органами державної влади; символіка територіальних громад України, затверджена відповідними органами місцевого самоврядування; 5) грошові знаки; 6) розклади руху транспортних засобів, розклади телерадіопередач, телефонні довідники та інші аналогічні бази даних, що не відповідають критеріям оригінальності і на які поширюється право особливого роду (*sui generis*); 7) абрєвіатури; 8) фотографії, що не мають ознак оригінальності (не є фотографічними творами).

Обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування.

Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча) програма - єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою цілей та результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої або освітньої та професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій).

Освітня діяльність - діяльність закладів вищої освіти, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу.

Особа з особливими освітніми потребами - особа з інвалідністю, яка потребує додаткової підтримки для забезпечення здобуття вищої освіти.

Порушеннями академічної доброчесності є: академічний плагіат, зловживання результатами освітньої (освітньо-творчої) або наукової (науково-технічної) діяльності, обман, фабрикація, фальсифікація та присвоєння авторства, створення академічного тексту на замовлення, несамотійне виконання завдання, порушення вимог щодо оцінювання, протиправний вплив та отримання неправомірної вигоди, неспроможність ідентифікувати порушення академічної доброчесності та протистояти цим порушенням.

Принцип академічної свободи полягає у самотійності та незалежності учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова, думки і творчості, поширення знань та інформації, вільного оприлюднення і використання

результатів наукових досліджень з урахуванням обмежень, установлених законом та обов'язком дотримання правил академічної доброчесності.

Принцип відповідальності як складова академічної доброчесності полягає у вмінні брати на себе відповідальність за результати своєї діяльності, виконувати взяті на себе зобов'язання, протистояти проявам порушення академічної доброчесності, подавати приклади гідної поведінки.

Принцип законності полягає у дотриманні кожним учасником процесу отримання та надання освітніх послуг, наукової діяльності, реалізації державної політики у сфері якості освіти Конституції та законів України, міжнародних стандартів та стимулювання до цього інших.

Принцип здорового глузду під час вирішення питання про наявність або відсутність порушення академічної доброчесності та визначення виду академічної відповідальності полягає у необхідності розумно застосовувати норми як матеріального права, так і процедурні, враховувати ставлення суб'єкта порушення до події, розумному співвідношенні важкості порушення академічної доброчесності та його наслідків з обранням виду академічної відповідальності.

Принцип нульової толерантності до проявів порушення академічної доброчесності - усі учасники освітньої та наукової діяльності визнають важливість дотримання академічної доброчесності та не допускають толерування будь-яких проявів її порушення.

Принцип об'єктивності полягає в необхідності заздалегідь визначати правила дотримання академічної доброчесності, видів порушень академічної доброчесності, процедур розгляду питань про наявність або відсутність порушень академічної доброчесності, видів відповідальності за встановлені порушення, однаковому застосуванні всіх перелічених елементів незалежно від суб'єкта.

Принцип справедливості у межах забезпечення академічної доброчесності передбачає неупереджено однакове ставлення до всіх учасників процесу отримання та надання освітніх послуг, наукової діяльності, уникнення дискримінації та нечесності.

Принцип чесності та порядності у дотриманні академічної доброчесності полягає у системному уникненні її порушень під час здійснення власної діяльності всіма учасниками процесу отримання та надання освітніх послуг, наукової діяльності, реалізації державної політики у сфері якості освіти.

Прозорість і публічність для забезпечення академічної доброчесності досягаються шляхом доступності інформації та передбачають, що всі учасники процесу отримання та надання освітніх послуг, наукової діяльності, реалізації державної політики у сфері забезпечення якості освіти зобов'язані діяти відкрито та зрозуміло.

Професіоналізм полягає в активних діях щодо підтримання високого рівня компетентності кожним учасником процесу забезпечення академічної доброчесності.

Результати навчання - знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми (програмні результати навчання) або окремих освітніх компонентів.

Розповсюдження - будь-яка дія, за допомогою якої оригінали або інші примірники об'єктів авторського права та/або суміжних прав безпосередньо чи опосередковано пропонуються публіці способом, у тому числі першого продажу чи іншого першого

відчуження оригіналів або інших примірників об'єкта авторського права та/або суміжних прав.

Самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

Система запобігання та виявлення академічного плагіату в університеті ґрунтується на ключових принципах академічної доброчесності: усвідомлення важливості академічної доброчесності; повага до навчання та самоосвіти; повага до авторів як до особистостей; створення атмосфери довіри у колективах (підрозділах); заохочення відповідальності за академічну доброчесність; формулювання чітких вимог до виконання робіт; розроблення справедливих і релевантних форм оцінювання робіт; обмеження можливості академічної нечесності; абсолютне протистояння академічній нечесності; підтримання загальноуніверситетських стандартів академічної доброчесності.

Службовий твір - твір, створений працівником у зв'язку з виконанням обов'язків за трудовим договором (контрактом).

Спеціальність - гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти частина предметної області галузі освіти і науки.

Списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання.

Студентоцентроване навчання - підхід до організації освітнього процесу, що передбачає: заохочення здобувачів вищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу; створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії; побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між учасниками освітнього процесу.

Фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях.

Фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень.